

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Fonetika, helyesírás, szövegalkotás, stilisztika

Egyetemi tanév: 2025/2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom
1.7. Képzési forma	Nappali tagozatos képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Fonetika, helyesírás, szövegalkotás, stilisztika			A tantárgy kódja	LLM1124
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. Huszthy Bálint egyetemi adjunktus, dr. Sándor Katalin egyetemi adjunktus				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Dimény Hajnalka egyetemi tanársegéd				
2.4. Tanulmányi év	1	2.5. Félév	1	2.6. Értékelés módja	V
				2.7. Tantárgy típusa	DS

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	6	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	4
3.4. Tantervben szereplő összórás	84	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	56
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					15
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					15
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					8
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórás					42
3.8. A félév összórás					126
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	laptop, vetítő, feladatlapok, hangszóró, tábla, táblafilc
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	laptop, vetítő, feladatlapok, hangszóró

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai/kulcs-kompetenciák	• C3.1 Fogalmak meghatározása és példázása, a nyelvi struktúra működése a szinkroniában és diakroniában • C3.2 A jelenlegi nyelvi valóság megmagyarázása és értelmezése. Normatív nyelvhasználat és egyéni nyelvhasználat közti különbségek • C5.1 A B nyelv fonetikai, grammatikai és szemantikai rendszerének sajátosságainak elsajátítása, a kulcsfogalmak elsajátítása • A mai magyar nyelv fonológiai rendszerének magyarázata és értelmezése Stilisztika és intermedialitás: C1.3 Irodalom- és médiumelméleti fogalmak és komparatív módszerek alkalmazása, a műalkotásoknak a kultúra tágabb kontextusában való vizsgálata. C1.4 Az irodalom- és nyelvtudományhoz kapcsolódó elméleti fogalmak ismerete és kritikai megközelítése. •
Transzverzális kompetenciák	• CT3 Egyéni kutatási projektek megtervezése és kivitelezése. Hatékony szóbeli és írásbeli kommunikáció tudományos nyelvhasználattal • CT2 Csatamunka, személyközi kommunikáció. • Képes legyen csapatban dolgozni, megfelelően kommunikálni a csapat többi tagjával, képes legyen arra, hogy a csapatban bármely szerepet betölthessen •

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• A magyar nyelv fonológiai rendszerének megismerése és működési elveinek megértése, ugyanakkor a modern nyelvészet módszereinek és eljárásainak szemléltetése konkrét problémák segítségével. • A tudományos szövegek alkotásához szükséges ismeretek elsajátítása. • Stilisztika: a stílus és intermedialitás kérdésének média- és kultúratudományi keretben való tanulmányozása – elsősorban kép-szöveg viszonyok vizsgálata
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• A hallgató megismeri magyar beszédhangok fonetikai jellemzőit és ezek szerepét a különböző hangváltakozásokban, a morfo-fonológiai váltakozási szabályok működésének elveit és azok alkalmazásának környezeti feltételeit, és ezzel az egész fonológiai rendszer működését, így egyben arról is világos képe lesz, hogy a mai nyelvészet magyarázó modelljeivel hogyan értelmezzük az ilyen természetű problémákat. • Tudományos szövegek formai követelményei, hivatkozásrendszerek, bibliográfiatípusok használatának elsajátítása • Helyesírási gyakorlatok, helyesírási ellenőrző eszközök és technikák • Stilisztika: a stílussal és intermedialitással kapcsolatos elméleti kérdések, alapfogalmak megismerése, kritikai megközelítése és alkalmazása (média- és kultúratudományi keretben). Az intermedialis alkotások (pl. vizuális költészet, ekphraszisz, adaptáció, irodalom és fotográfia viszonya stb.) elemzésének képessége, az alkotások történeti és szociokulturális kontextualizálása.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás (Fonetika)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Közeledés a hangtanhoz (Fonetika és fonológia elhatárolása, a beszédhangképzés folyamata, a fonetika kutatási területei)	- előadás - az elméleti kérdések, illetve a konkrét fonetikai jelenségek bemutatása - komplexebb problémák közös megoldása - a kreatív és módszeres gondolkodás szükségességének tudatosítása	
2. A magánhangzók fonetikája (artikulációs tulajdonságok, a magánhangzók akusztikája, a világ nyelveinek magánhangzói, implikációs viszonyok)		
3. A mássalhangzók fonetikája és az IPA (artikulációs és akusztikus tulajdonságok, fonetikai átírási gyakorlatok)		
4. Beszédhangok találkozásai: a koartikuláció (fonetikai és fonológiai koartikuláció, hangtani szabályok)		
5. Szegmentumok és szupraszegmentumok (prozódia: hangsúly, intonáció és tónusok)		
6. A szótag problematikája (szótagszerkezet, szótagtípusok, szótagsúly-érzékenység, a zengősségi skála, szótagolás és elválasztás különbségei)		
7. Fonetika és fonológia határterületei (folyamatok és korlátok, laboratóriumi fonológia, laringális realizmus)		
Könyvészet Kötelező könyvrészletek: - Siptár Péter: Hangtan. In: É. Kiss Katalin, Kiefer Ferenc, Siptár Péter (szerk.): Új magyar nyelvtan. Osiris Kiadó, Budapest, 2003: 287–292, 320–321. - Kassai Ilona: Fonetika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2005: 29–37, 41–49, 58–70, 89–105, 119–125, 149–158. - Gósy Mária: Fonetika, a beszéd tudománya. Osiris Kiadó, Budapest, 2004: 11–21, 22–31, 37–41, 52–84, 148–153, 182–186, 244–254. - A magyar helyesírás szabályai, Akadémiai Kiadó, Budapest, 12. kiadás: 50–60. pontok, 32–37. Ajánlott kiegészítő olvasmányok: - Forró Orsolya: A magyar hangtan alapjai (egyetemi jegyzet). PPKE BTK, Piliscsaba, 2018. Online: https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/forroo_hangtan_rev1.pdf - Kenesei István (szerk.): A nyelv és a nyelvek. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004: 4. fejezet: Hangok. - Siptár Péter: Kis magyar fonológia. Pannon Egyetemi Kiadó, Veszprém, 2015: pp. 4–31. Online: http://mek.oszk.hu/13800/13882/13882.pdf - Jacques Durand & Siptár Péter: Bevezetés a fonológiába. Osiris Kiadó, Budapest, 1997: pp. 15–33. - Huszthy Bálint: Az idegen akcentus elméleti előnyei. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXXI, 2019: pp. 137–165.		
8.2 Előadás (Stilisztika)		
1. Bevezetés. A stílus kérdése intermediális keretben: A stílus tudományai. A stílus szociokulturális rétegzettsége. Médium, intermedialitás, monomedialitás.	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
2. A médiumköziség kérdésének történeti előzményei különféle diszciplínákban. <i>Ut pictura poesis, paragone.</i>	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
3. Ekphraszisz - képzőművészeti alkotások irodalmi leírása (W. J.T. Mitchell, Milián O., Kibédi Varga Á. ekphraszisz-értelmezései)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	

4. Irodalom és film. A film medialitása. Adaptációelméletek. 1. rész	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
5. Irodalom és film. A film medialitása. Adaptációelméletek. Adaptáció – a hűségelven túl 2. rész	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
6. Irodalom és fotográfia viszonya. A fénykép medialitása. A fotográfia mint kép-aktus. Poszt-fotografikus korszak? Elméleti megközelítések. (A. Bazin, R. Barthes, H. Beting, J. Schröter)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
7. Összefoglalás, következtetések.	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	

Bibliográfia

Dánél Mónika – Sándor Katalin (2018) *Intermedialitás*. In: Média- és kultúratudomány. Kézikönyv. Ráció Kiadó, Budapest, pp. 283-287

Pethő Ágnes: Filmvászonra vetített irodalom. Az adaptáció mint mediális fölülírás? In uő: *Múzsák tükre. Az intermedialitás és az önreflexió poétikája a filmben*. Csíkszereda, Pro-Print, 2003. 99–108.

Milián Orsolya: *Az ekphraszisz fikciói. Elméleti, történeti és diszciplináris átrendeződések az ekphraszisz teoretikus diszkurzusaiban*. Doktori disszertáció. Szegedi Tudományegyetem, 2009. 23–31.

W. J. T. Mitchell: *Ekphrasis and the Other*. <http://www.rc.umd.edu/editions/shelley/medusa/mitchell.html>

Hans Belting: *Kép-antropológia. Képtudományi vázlatok*. Budapest, Kijarat Kiadó, 2003.

Sándor Katalin: *Nyugtalanító írás/képek. A vizuális költészet intermedialitásáról*. Kolozsvár, EME, 2011.

Füzi Izabella – Török Ervin: Verbális és vizuális intermedialitás: törés, fordítás vagy párbeszéd?

In uők: *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*.

<http://szabadbolcsesz.elte.hu/mediatar/vir/tankonyv/tartalom.html>

Roland Barthes: *Világoskamra. Jegyzetek a fotográfiáról*. Budapest, Európa Kiadó, 2000.

André Bazin: A fénykép ontológiája. In uő: *Mi a film?* Budapest, Osiris, 1993. 16–24.

www.intermedia.c3.hu/mszovgy1/bazin.htm

8.3 Szeminárium (Helyesírás)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Adminisztratív tennivalók megbeszélése. Bevezetés. A helyesírás alapelvei	Megbeszélés, gyakorlatok, frontális munka, egyéni munka	
2. A hangjelölés. Kis és nagy kezdőbetű. A betűrendbe sorolás. Idegen szavak és nevek írásmódja	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	Kötelező olvasmány az AkH. ¹² a szemináriumi témának megfelelő része
3. Az elválasztás. Rövidítések és mozaikszók. Számok és keltezés	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
4. Az írásjelek	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
5. A tulajdonnevek írásmódja	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	

A dékáni jóváhagyás időpontja

A felelős dékán neve és aláírása

6. Az összetételek	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
7. Ismétlő gyakorlás. Kollokvium: Írásbeli vizsga	Gyakorlatok. Írásbeli vizsga	
Értékelés: Az értékelés a félév során folyamatosan zajlik, és az utolsó szemináriumon zárul.		
Könyvészet Kötelező olvasmány: <i>A magyar helyesírási szabályai.</i> 12. kiadás. Helyesírási tanácsadó portál: www.helyesiras.mta.hu (2018. szeptember 15.) Ajánlott olvasmány: Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila: <i>Helyesírás.</i> Budapest, Osiris, 2025 Dömötör Andrea: <i>Helyesírás-ellenőrző programok versenye.</i> 2014. december 27. Elérhetőség: https://anyanyelvapolo.hu/helyesiras-ellenorzo-programok-versenye/ (2025. szeptember 20.) Mi változik az új helyesírási szabályzatban? <i>Nyelv és tudomány</i> 2013. március 7. https://www.nyest.hu/hirek/mi-valtozik-az-uj-helyesirasi-szabalyzatban (2018. szeptember 15.) Ajánlott olvasmány: Bozsik Gabriella, V. Raisz Rózsa (szerk.): <i>Helyesírásunk időszzerű kérdései a 21. század kezdetén.</i> Eszterházy Károly Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke, Eger, 2004 Fercsik Erzsébet: <i>Helyesírási kalauz I.</i> Krónika Nova Kiadó, Budapest, 2001 Keszler Borbála: <i>Írásjeltan. Az írásjelhasználat szabályai, problémái és története.</i> Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004 Helyesírás gyűjtőoldal a nyest.hu-n: https://www.nyest.hu/hirek/kereses/Helyes%C3%ADr%C3%A1s?force_desktop&start=380&limit=500 (2018. szeptember 15.) Változik a helyesírás – ésszerűen vagy ésszerűen? <i>Nyelv és tudomány</i> 2014. május 6. https://www.nyest.hu/hirek/valtozik-a-helyesiras-br-esszeruen-vagy-esszeruen (2018. szeptember 15.) Változik a helyesírás – a dz marad. <i>Nyelv és tudomány</i> 2014. május 21. https://www.nyest.hu/hirek/valtozik-a-helyesiras-a-dz-marad (2018. szeptember 15.)		
8.4 Szeminárium (Szövegalkotás)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A szemináriumi témák és elvárások megbeszélése. Bevezetés: A tudományos szöveg létrehozásának lépései	Megbeszélés, témabemutató. Bevezetés	
2. Témaválasztás. Források. Módszerek	Közös megbeszélés, deduktív tanulás	
3. Tudományosszöveg-értelmezés. Olvasástechnikák, jegyzetelés, vázlatípusok. Kutatási terv	Egyéni munka, közös munka, technikák gyakorlása	
4. Tudományos szöveg írása I. Tartalmi szempontok (kihez szólunk?, gondolatmenet, koherencia, téma fejlesztése; idézés, parafrázis)	Egy bizonyos technika gyakorlása, megerősítése	
5. Tudományos szöveg írása II. Formai követelmények (hivatkozások, bibliográfia)	Gyakorlatok; a tudományos szöveg formai követelményei a word szövegszerkesztő programban	

6. Szövegszerkesztés wordban (automatikus tartalomjegyzék, hivatkozás, bibliográfia, formázások kipróbálása). Gyakorlás	A tudományos szöveg formai követelményei a word szövegszerkesztő programban	
7. Vizsga	Kollokvium: írásbeli feladatlap	
Könyvészet Ajánlott: • Gyurgyák János: <i>Szerkesztők és szerzők kézikönyve</i>. Budapest, Osiris, 1997 • Szabó Katalin: <i>Kommunikáció felsőfokon</i>. Budapest, Kossuth Kiadó, 2002 • Eco, Umberto: <i>Hogyan írunk szakdolgozatot?</i> Budapest, Gondolat, é.n.		
8.5 Szeminárium (Stilisztika)		
1.Bevezetés. A szemináriumi témák megbeszélése, a vitaindító csoportok megszervezése.	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
2. Tépoétika és kultúraköziség. Bodor Ádám novellái.	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
3. Filmnézés: Ferenczi Gábor: <i>A barátkozás lehetőségei</i> (2007)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
4. Médiumközi és kultúraközi érintkezések, átjárások. Bodor Ádám. Ferenczi Gábor: <i>A barátkozás lehetőségei</i> (2007)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
5-6.Ekphraszisz. (Képző)művészeti alkotások irodalmi leírása. (id. Pieter Brueghel festményei William Carlos Williams és W. H. Auden képleírásaiban)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
7.Irodalom/fotográfia/film. Nyelvi és fotografikus reprezentáció viszonya. A fénykép mint „kép-aktus” (image-act). Julio Cortázar: <i>Nagyítás</i> .	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
8-9. Irodalom/fotográfia/film. Nyelvi és fotografikus reprezentáció viszonya. A fénykép mint „kép-aktus” (image-act). Michelangelo Antonioni: <i>Blow-Up</i> .	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
10-11. A hallgatók és az oktató által közösen kiválasztott irodalmi szöveg és adaptáció megbeszélése.	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
12..Szántó T. Gábor: <i>Hazatérés</i> (2004) – Török Ferenc: <i>1945.</i> (2017)		
13. Összegzés.		
14. Zárthelyi.		

Bibliográfia:

Dánél Mónika: Úton. Kulturális és mediális kontaktzónák. (Bodor Ádám: *A barátkozás lehetőségei*). *Szépirodalmi Figyelő* 2016/3. 78–87.

Milián Orsolya: *Az ekphraszisz fikciói. Elméleti, történeti és diszciplináris átrendeződések az ekphraszisz teoretikus diszkurzusaiban*. Doktori disszertáció. Szegedi Tudományegyetem, 2009. 23–31.

Imrei Andrea: Felhőjáték – a megkettőződés motívumának narratológiai vizsgálata Julio Cortázar *Nagyítás* című művében. *Palimpszeszt*, 1997. 8. sz. http://magyar-irodalom.elte.hu/palimpszeszt/08_szam/24.htm

John Hughson: Rohanás az életért: individualizmus, osztály és ellenállás *A hosszútávfutó magányosságában*. In Győri Zsolt (szerk.): *Fejezetek a brit film történetéből*. Líceum Kiadó, Eger, 2010. 225–238.

Sághy Miklós: Holokausztmagyarok. Török Ferenc és Szántó T. Gábor együttműködéséről. *Élet és Irodalom*, LXI. évf. 33. sz. 2017. aug. 18. <https://www.es.hu/cikk/2017-08-18/saghy-miklos/holokausztmagyarok.html>

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a Megyei Tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben	
10.4 Előadás	Fonetika	Vizsga	40%	
10.5 Szeminárium / Labor	Helyesírás	Kollokvium: írásbeli vizsga – 20%	20%	
	Szövegalkotás	Kollokvium: év közbeni értékelés a szemináriumokon		
	Stilisztika	A szemináriumi tevékenység értékelése és írásbeli vizsga		40%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei				
- Fonetika: Az eredményes vizsga feltétele a legalább 5,00-ös jegy elérése a zárthelyi vizsgadolgozat esetében. Ha ez a feltétel nem teljesül, nem számítunk átlagot, és a vizsgát meg kell ismételni. - Helyesírás: a vizsgán való részvétel feltétele a szemináriumok 75%-án való részvétel, a vizsgán pedig minimum 5-ös jegyet kell elérni. - Szövegalkotás: a vizsgán való részvétel feltétele a szemináriumok 75%-án való részvétel, a vizsgán pedig minimum 5-ös jegyet kell elérni. - Stilisztika: a vizsgán való részvétel feltétele a szemináriumok 75%-án való részvétel, a vizsgán pedig minimum 5-ös jegyet kell elérni.				

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							

Kitöltés időpontja:
2025. 01. 20.

Előadás felelőse:

Ursula Bălan

Szeminárium felelőse:

Dimity

Sándor Katalin

Sándor Katalin

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. 01. 29.

Intézetigazgató:

Benedek Attila

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása